

Леоніду Каденюку – 70 років

Сьогодні виповнюється 70 років з дня народження нашого видатного земляка-буковинця – **першого космонавта незалежної України, Героя України Леоніда Костянтиновича Каденюка** (28.01.1951 – 31.01.2018).

Космічний політ на БТКК «Колумбія» Леонід Каденюк здійснив у листопаді 1997 року. Під час польоту він виконував біологічні експерименти спільного українсько-американського наукового дослідження з трьома видами рослин: арабідопсисом, соєю і мохом. Основною метою було вивчення впливу стану невагомості на морфо-біологічні показники згаданих видів та експресію генів у тканинах сої й арабідопсису. У космічному польоті виконувалися також експерименти Інституту системних досліджень людини з тематики «Людина і стан невагомості».

Саме у 1997 році, коли перший космонавт незалежної України Леонід Каденюк на кораблі Columbia в рамках українсько-американської експедиції "Shuttle-97" проводив експерименти по вивченню впливу невагомості на ріст і розвиток вищих рослин, розпочалася участь нашого Центру в дослідницьких програмах GLOBE.

Вихованці Чернівецького ОЦЕНТУМ під керівництвом кандидата біологічних наук, доцента Людмили Семенівни Рачицької долучилися до **науково-освітнього проекту «Вчителі та учні вивчають рослини в космосі»**. Юннати, за спеціально складеною уніфікованою програмою, вирощували «маленьку вісконсинську рослину» – арабідопсис в боксах, подібних до тих, що використовував у космосі Леонід Каденюк, спостерігали за її розвитком та занотовували результати у спеціальні лабораторні зошити, які були направлені для опрацювання вченим. Цю роботу виконували одночасно: космонавт – на орбіті, юннати – на Землі.

У 1997-1999 роках наші юннати, разом із школярами з інших областей України, досліджували помідори сорту CaliforniaRutgers Supreme. Саме ці помідори брали участь у 75-денній космічній програмі NASA та були вирощені на борту космічної станції у повному циклі – від насінини до стиглого помідора. Учні вирощували помідори з насіння, яке побувало в космосі (дослідна група), та такого, яке зберігали на Землі у спеціальних контейнерах (контроль), і вивчали їх морфо-фізіологічні характеристики. Дослідницька робота, виконана в рамках цієї програми вихованкою

Чернівецького ОЦЕНТУМ Веліною Хлус була успішно захищена на третьому (Всеукраїнському) етапі конкурсу-захисту дослідницьких робіт членів МАН та здобула призове місце.

У 1999 році Леонід Костянтинович урочисто відкривав Музей авіації та космонавтики у Чернівцях, де його польоту та науково-дослідній діяльності присвячено окремий зал. До урочистостей запросили й найактивніших юних науковців – дослідників – учнів Клішківської школи та вихованців Чернівецького ОЦЕНТУМ.

БУКОВИНА ПАМ'ЯТАЄ ВИДАТНОГО ЗЕМЛЯКА

11 квітня 2018 року на його малій батьківщині – у селі Клішківці Хотинського району на фасаді школи, в якій вчився перший космонавт України, було відкрито меморіальну дошку.

20 червня 2018 року Чернівецький міський клуб юних техніків "Кварц" переіменовано в **Чернівецький центр юних техніків імені Леоніда Каденюка**.

30 серпня 2019 року на площі перед школою імені Л. Каденюка у Клішківцях відкрили пам'ятник космонавту.

Наприкінці 2018 року в селі Реваківці Кіцманського району, в Центрі культури "Буковинська Троя", за підтримки Музею космонавтики ім. С.П. Корольова було відкрито **Музей космосу ім. Л. Каденюка**.